

TIJORAT BANKLARIDA MOL-MULK SOLIG'INI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti

“Bank va moliya” kafedrası

v.b. dotsenti PhD.,

Annotatsiya

Mazkur maqolada tijorat banklarida mol-mulk solig'ini undirish mexanizmining iqtisodiy va fiskal xususiyatlari tadqiq etilgan. Tijorat banklari aktivlari tarkibida moliyaviy aktivlarning yuqori ulushga ega ekanligi, banklarning filiallar tarmog'i va ko'chmas mulk obyektlaridan foydalanishi mol-mulk solig'i bazasining shakllanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar sifatida baholangan. Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining bank tizimiga oid statistik ma'lumotlari hamda moliya sektorini soliqqa tortish bo'yicha ilmiy manbalar tizimlashtirildi. Banklarning mol-mulk solig'i yuklamasini baholash uchun soliq to'lovlarining o'sish sur'ati, jami soliqlardagi ulushi va aktivlarga nisbati kabi ko'rsatkichlardan foydalanish taklif etildi. Tadqiqot natijasida mol-mulk solig'i bo'yicha ma'lumotlarni raqamlashtirish, banklarning mol-mulk obyektlari to'g'risidagi ma'lumotlarni soliq organlari axborot tizimlari bilan integratsiyalash, riskka asoslangan monitoringni joriy etish hamda soliq yukini banklarning moliyaviy ko'rsatkichlari bilan kompleks baholash bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, mol-mulk solig'i, soliq bazasi, soliq yuki, bevosita soliqlar, bank aktivlari, fiskal mexanizm, soliq ma'muriyatchiligi, raqamlashtirish, risk monitoringi.

Аннотация

В статье исследованы экономические и фискальные особенности механизма взимания налога на имущество в коммерческих банках. Высокая доля финансовых активов в структуре активов банков, а также использование банками филиальной сети и объектов недвижимости оценены как основные факторы, влияющие на формирование базы налога на имущество. В исследовании систематизированы положения Налогового кодекса Республики Узбекистан, статистические данные Центрального банка Республики Узбекистан о банковской системе и научные источники по налогообложению финансового сектора. Для оценки нагрузки банков по налогу на имущество предложено использовать такие показатели, как темп роста платежей по налогу на имущество, их доля в общей сумме налоговых платежей и их отношение к активам банка. По результатам исследования разработаны предложения по цифровизации данных о налоге на имущество, интеграции сведений об объектах имущества банков с информационными системами налоговых органов, внедрению риск-ориентированного мониторинга и комплексной оценке налоговой нагрузки во взаимосвязи с финансовыми показателями банков.

Ключевые слова: коммерческие банки, налог на имущество, налоговая база, налоговая нагрузка, прямые налоги, активы банка, фискальный механизм, налоговое администрирование, цифровизация, риск-мониторинг.

Abstract

This article examines the economic and fiscal features of the property tax collection mechanism for commercial banks. The study considers the high share of financial assets in bank balance sheets, as well as the role of branches, administrative buildings and other taxable property in forming the property tax base. The Tax Code of the Republic of Uzbekistan, official statistics of the Central Bank of Uzbekistan and academic studies on financial-sector taxation were systematized. To assess the property tax burden of commercial banks, indicators such as the annual growth rate of property tax payments, their share in total tax payments and their ratio to bank assets are proposed. The study recommends digitalizing property tax information, integrating data on banks' taxable property with tax administration systems, introducing risk-based monitoring and assessing the tax burden in conjunction with banks' financial indicators.

Keywords: commercial banks, property tax, tax base, tax burden, direct taxes, bank assets, fiscal mechanism, tax administration, digitalization, risk monitoring.

KIRISH

Moliyaviy sektor mamlakat iqtisodiyotida moliyaviy resurslarni qayta taqsimlash, jamg'armalarni investitsiyalarga yo'naltirish va xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy ehtiyojlarini qondirishda muhim o'rin tutadi. Mazkur tizimda tijorat banklari asosiy moliyaviy vositachi sifatida faoliyat yuritib, katta hajmdagi aktivlarni boshqaradi. Shu sababli banklarning davlat byudjeti bilan fiskal munosabatlarini takomillashtirish nafaqat byudjet daromadlarini oshirish, balki soliq yukining iqtisodiy jihatdan asoslangan taqsimlanishini ta'minlash nuqtai nazaridan ham dolzarbdir.

O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksida mol-mulk solig'i soliqlar tarkibida alohida soliq turi sifatida belgilangan. Soliq kodeksi soliqlarni belgilash, hisoblab chiqarish va to'lash hamda soliq majburiyatlarini bajarish bilan bog'liq munosabatlarni tartibga soladi [10].

Tijorat banklarida mol-mulk solig'ining shakllanishi boshqa xo'jalik yurituvchi subyektlardan ma'lum darajada farq qiladi. Chunki banklarning asosiy aktivlari kreditlar, qimmatli qog'ozlar, boshqa moliyaviy instrumentlar va pul mablag'laridan iborat bo'lib, moddiy aktivlarning ulushi nisbatan cheklangan. Shu bilan birga, banklarning bosh ofislari, filiallari, xizmat ko'rsatish shoxobchalari, ma'muriy binolari va boshqa ko'chmas mulk obyektlari mol-mulk solig'i bazasining shakllanishiga ta'sir qiladi.

Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, tijorat banklari jamlanma balansida 2025-yil 1-yanvar holatida jami aktivlar 769,3 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2026-yil 1-yanvarga kelib ushbu ko'rsatkich 924,8 trln so'mga yetgan. Shu davrda sof kredit qo'yilmalari 514,7 trln so'mdan 587,0 trln so'mgacha oshgan [11].

Bank aktivlarining bunday kengayishi ularning moliyaviy salohiyati oshayotganini ko'rsatadi. Biroq aktivlarning o'sishi avtomatik ravishda mol-mulk

solig'i bazasining aynan shu sur'atda kengayishini anglatmaydi. Shu sababli banklarda mol-mulk solig'ini baholashda jami aktivlar hajmi bilan soliqqa tortiladigan mol-mulk qiymatini farqlash muhim metodologik masala hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi tijorat banklarida mol-mulk solig'ini undirish mexanizmini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va soliq bazasini aniqlash hamda ma'muriy nazorat samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflarni ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi banklarning mol-mulk solig'i yuklamasini baholash uchun "mol-mulk solig'i - jami soliq to'lovlari - bank aktivlari - soliq intensivligi" ko'rsatkichlar tizimini qo'llash hamda ushbu ko'rsatkichlarni raqamli risk monitoringi bilan integratsiyalash taklif etilganida namoyon bo'ladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Soliqqa tortishning nazariy asoslari klassik iqtisodiy maktab vakillari tomonidan shakllantirilgan. A. Smit soliqqa tortishda adolatlik, aniqlik, qulaylik va tejamkorlik tamoyillarini ilgari surgan bo'lib, ushbu tamoyillar zamonaviy soliq tizimining metodologik asoslaridan biri sifatida qaraladi [8].

Moliya sektorini soliqqa tortish masalasida H.H. Zee moliyaviy institutlar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari soliq bazasini aniqlash jarayonini murakkablashtirishini ta'kidlaydi. Muallif moliya sektorini soliqqa tortishda fiskal samaradorlik bilan bir qatorda iqtisodiy neytrallikni ta'minlash zarurligini asoslaydi [9].

M. Keen banklarni soliqqa tortish masalasini fiskal daromadlar bilan bir qatorda banklarning kapital tuzilmasi va moliyaviy barqarorligi nuqtai nazaridan tadqiq etgan. Muallif banklarga nisbatan soliq mexanizmini ishlab chiqishda banklarning iqtisodiy faoliyatiga xos risklarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi [5].

Banklarni soliqqa tortish bo'yicha xorijiy empirik tadqiqotlar ham bu masalaga turli tomondan yondashadi. U. Albertazzi va L. Gambacorta bank foydasi va soliqlar o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib, banklar soliq yukining sezilarli qismini mijozlarga o'tkazishi mumkinligini ko'rsatgan [1]. R. de Mooij va M. Keen soliq tizimi banklarning qarz hisobidan moliyalashtirishga moyilligini kuchaytirishini asoslagan [2]. H. Huizinga va hammualliflari xalqaro soliqqa tortish qoidalari banklarning transchegaraviy faoliyatiga ta'sir qilishini aniqlagan [4], M. Devereux va hammualliflari esa Yevropa mamlakatlaridagi bank yig'imlarining banklar moliyaviy tuzilmasi va risk darajasiga ta'sirini baholagan [3].

Mol-mulkni soliqqa tortish masalasida J. Norregaard ko'chmas mulk solig'ining daromad salohiyati yuqori ekanini, biroq undan to'liq foydalanish mulkni hisobga olish va baholash tizimining sifatiga bog'liq ekanini ko'rsatgan [6]. Soliq ma'muriyatchiligini raqamlashtirish bo'yicha O. Okunogbe va V. Pouliquen elektron soliq hisobotini joriy etish soliq to'lovchilarning xarajatlarini va norasmiy to'lovlarni kamaytirishini isbotlagan [7]. Bu natijalar banklarning mol-mulk obyektlari bo'yicha ma'lumotlarni raqamli tizimda yuritish g'oyasini qo'llab-quvvatlaydi.

O'zbekistonda banklarni soliqqa tortish masalalari bo'yicha tadqiqotlarda asosiy e'tibor foyda solig'i, soliq yuki va soliq bazasini aniqlash masalalariga qaratilgan.

Xususan, Mamedova tijorat banklari foydasini soliqqa tortishning amaldagi holatini tahlil qilgan [14], Mirramazonova esa tijorat banklarini soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish masalalarini tadqiq etgan [15].

Mazkur tadqiqotlarning umumlashtirilishi shuni ko'rsatadiki, bank sektorining soliq majburiyatlari bo'yicha ilmiy izlanishlarning katta qismi foyda solig'i bilan bog'liq. Biroq mol-mulk solig'ining bank aktivlari, moddiy bazasi va jami fiskal yuklama bilan o'zaro bog'liqligi yetarli darajada kompleks o'rganilmagan.

Shu sababli ushbu tadqiqotda mol-mulk solig'i alohida soliq turi sifatida emas, balki tijorat banklarining umumiy fiskal yuklamasi tarkibidagi element sifatida baholanadi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda tizimli yondashuv, normativ-huquqiy tahlil, qiyosiy tahlil, statistik tahlil, dinamik tahlil va nisbiy ko'rsatkichlar usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tijorat banklari faoliyatiga oid statistik ma'lumotlari hamda moliya sektorini soliqqa tortish bo'yicha ilmiy adabiyotlar tashkil etdi. Markaziy bankning rasmiy statistika bazasida tijorat banklari faoliyati, banklarning jamlanma balansi va banklar kesimidagi aktiv, kredit, kapital va depozit ko'rsatkichlari muntazam e'lon qilinadi [11; 12; 13].

Mol-mulk solig'ining yillik o'sish sur'ati quyidagi formula asosida aniqlanadi:

$$O_m = \frac{M_t - M_{t-1}}{M_{t-1}} \times 100 \quad (1)$$

bu yerda:

O_m - mol-mulk solig'ining o'sish sur'ati, %;

M_t - joriy davrdagi mol-mulk solig'i;

M_{t-1} - oldingi davrdagi mol-mulk solig'i.

Ushbu ko'rsatkich musbat bo'lsa, bankning mol-mulk solig'i bo'yicha to'lovlari oldingi davrga nisbatan oshganini, manfiy bo'lsa kamayganini bildiradi.

Mol-mulk solig'ining jami soliqlardagi ulushi:

$$U_m = \frac{M}{S} \times 100 \quad (2)$$

bu yerda:

M - mol-mulk solig'i;

S - jami soliq to'lovlari.

Mazkur ko'rsatkichlar banklarning mol-mulk solig'i bo'yicha fiskal yuklamasini mutlaq summadan tashqari nisbiy ko'rinishda baholash imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston bank tizimining moliyaviy ko'rsatkichlari so'nggi yillarda sezilarli darajada kengaygan. Markaziy bankning jamlanma balans ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yil 1-yanvardan 2026-yil 1-yanvargacha bank aktivlari 769 330 mlrd so'mdan 924 763 mlrd so'mga oshgan. Sof kredit qo'yilmalari esa 514 693 mlrd so'mdan 587 039 mlrd so'mga yetgan [11] (1-jadval).

1-jadval

Tijorat banklari faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi¹

Ko'rsatkich	2024-yil, mlrd so'm	2025-yil, mlrd so'm	O'zgarish, foizda
Jami aktivlar	769 330	924 763	20,2
Sof kredit qo'yilmalari	514 693	587 039	14,1
Investitsiyalar va qimmatli qog'ozlar	59 614	102 979	72,7
Markaziy bankdagi mablag'lar	34 512	43 925	27,3
Jami kapital	114 792	135 339	17,9

1-jadval ma'lumotlari bank aktivlarining 20,2 foizga o'sganini ko'rsatadi. Biroq mazkur o'sishning asosiy qismi moliyaviy aktivlar hisobiga shakllangan. Xususan, investitsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar hajmi 72,7 foizga oshgan. Bu holat bank aktivlarining o'sishi bilan mol-mulk solig'i bazasining o'sishi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri proporsional bog'liqlik mavjud emasligini ko'rsatadi.

Shu jihatdan banklarda mol-mulk solig'ini baholashda jami aktivlar hajmini soliq bazasi sifatida qabul qilish metodologik jihatdan noto'g'ri bo'ladi. Jami aktivlar bankning iqtisodiy ko'lamini ifodalovchi indikator bo'lsa, mol-mulk solig'i faqat qonunchilikda belgilangan soliqqa tortiladigan mol-mulk obyektlari bilan bog'liq.

Mazkur farqlash soliq ma'muriyatchiligida muhim ahamiyatga ega. Chunki bankning aktivlari katta bo'lishi uning soliqqa tortiladigan moddiy mulki ham katta degani emas. Aksincha, nisbatan kichik aktivlarga ega bank filial va ko'chmas mulk obyektlari soni ko'p bo'lsa, uning mol-mulk solig'i yuklamasi yuqoriroq bo'lishi mumkin.

Shu sababli mol-mulk solig'ining samarali monitoringi uchun quyidagi uchta ko'rsatkichni birgalikda baholash maqsadga muvofiq:

mol-mulk solig'i summasi → soliqqa tortiladigan mol-mulk qiymati → jami aktivlar.

Bunday yondashuv bankning umumiy moliyaviy hajmi bilan uning real mol-mulk solig'i bazasini farqlash imkonini beradi.

Mol-mulk solig'i yuklamasini baholash

Mol-mulk solig'ining jami soliqlardagi ulushi bankning fiskal majburiyatlari tarkibida ushbu soliqning o'rnini ko'rsatadi. Masalan, bankning jami soliq to'lovlari 100 mlrd so'm, mol-mulk solig'i 5 mlrd so'm bo'lsa:

$$U_m = \frac{5}{100} \times 100 = 5\% \quad (3)$$

Demak, mol-mulk solig'i bankning jami soliq to'lovlarining 5 foizini tashkil etadi.

Bunda ko'rsatkichning yuqori bo'lishi bankning umumiy fiskal yuklamasida mol-mulk solig'ining salmog'i yuqoriligini anglatadi. Biroq uni banklar o'rtasida taqqoslashda filiallar soni, ko'chmas mulk qiymati va bankning biznes modeli ham hisobga olinishi kerak.

¹ Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari [11] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Mol-mulk solig'ining aktivlarga nisbati bankning iqtisodiy ko'lamiga nisbatan ushbu soliq yukini baholash imkonini beradi. Ushbu ko'rsatkichni banklar kesimida qiyoslash mol-mulk solig'i yuklamasining nisbiy darajasini aniqlashga yordam beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, tijorat banklarida mol-mulk solig'ini undirish mexanizmini takomillashtirishning quyidagi yo'nalishlari taklif etiladi.

1. Mol-mulk obyektlarining yagona raqamli reyestrini shakllantirish. Banklarning bosh ofisi, filiallari, xizmat ko'rsatish shoxobchalari va boshqa tegishli ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha ma'lumotlarni soliq organlarining axborot tizimida yagona identifikator asosida yuritish lozim.

2. Soliq va prudensial ma'lumotlarni integratsiyalash. Bankning moliyaviy hisobotlari, buxgalteriya ma'lumotlari va mol-mulk solig'i hisob-kitoblari o'rtasidagi tafovutlarni avtomatik aniqlash mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq.

3. Riskka asoslangan monitoringni joriy etish. Mol-mulk solig'i bo'yicha nazorat bankning mutlaq soliq summasiga emas, balki mol-mulk qiymati, filiallar soni, aktivlar hajmi, soliq to'lovlari dinamikasi va hisobotlar o'rtasidagi tafovutlarga asoslanishi lozim.

4. Mol-mulk solig'i intensivligi indikatorini joriy etish. Banklarning mol-mulk solig'i yuklamasini qiyosiy baholash uchun quyidagi ko'rsatkichdan foydalanish taklif etiladi:

$$I_m = \frac{M}{A} \times 100 \quad (4)$$

bu yerda:

I_m - mol-mulk solig'i intensivligi, %;

M - mol-mulk solig'i;

A - bankning jami aktivlari.

Bu ko'rsatkich bank aktivlarining har 100 birligiga to'g'ri keladigan mol-mulk solig'i summasini ifodalaydi va turli hajmdagi banklarning mol-mulk solig'i yuklamasini bir xil asosda qiyoslash imkonini beradi.

5. Mol-mulk solig'i bo'yicha ma'lumotlarning ochiqqligini oshirish. Banklar kesimida mol-mulk solig'i to'lovlarining umumiy dinamikasi bo'yicha agregat statistik ma'lumotlarning muntazam e'lon qilinishi ilmiy tadqiqotlar va fiskal siyosat samaradorligini baholash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tijorat banklarida mol-mulk solig'ining fiskal ahamiyatini faqat uning byudjetga tushgan mutlaq summasi orqali baholash yetarli emas. Banklarning aktivlari katta hajmda o'sayotgan bo'lsa-da, aktivlar tarkibida kreditlar, qimmatli qog'ozlar va boshqa moliyaviy instrumentlarning ulushi yuqori. Shu sababli bank aktivlarining o'sishi mol-mulk solig'i bazasining aynan shunday sur'atda oshishini anglatmaydi.

2026-yil davomida bank tizimining kengayishi davom etgan. Masalan, Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2026-yil 1-mayda tijorat banklarining jami aktivlari 962,8 trln so'mga, 1-iyulda esa 1 005,8 trln so'mga yetgan [12; 13].

Bu ko'rsatkichlar bank sektorining iqtisodiy ko'lami oshib borayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mol-mulk solig'ini undirish mexanizmi bankning jami

aktivlari emas, balki qonunchilikda nazarda tutilgan soliqqa tortiladigan mol-mulk obyektlarining tegishli qiymatiga bog'lanishi kerak.

Shuning uchun banklarda mol-mulk solig'ini boshqarishning istiqbolli modeli *“mulkni identifikatsiya qilish → qiymatini aniqlash → soliq bazasini shakllantirish → raqamli tekshirish → risk skoringi → soliq undirish”* ketma-ketligiga asoslanishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari tijorat banklarida mol-mulk solig'i fiskal mexanizmining kichik, biroq muhim tarkibiy elementi ekanligini ko'rsatdi. Banklarning aktivlari asosan moliyaviy xarakterga ega bo'lsa-da, filiallar, ma'muriy binolar va boshqa ko'chmas mulk obyektlari mol-mulk solig'i bazasini shakllantiradi.

2025-2026-yillarda bank aktivlarining sezilarli darajada o'sishi bank sektorining iqtisodiy ko'lami kengayayotganini ko'rsatmoqda. Biroq ushbu o'sish mol-mulk solig'i bazasining avtomatik ravishda mutanosib kengayishini anglatmaydi. Shu sababli mol-mulk solig'i yuklamasini baholashda bank aktivlari bilan soliqqa tortiladigan mol-mulkni metodologik jihatdan farqlash zarur.

Tadqiqot natijasida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Tijorat banklarining soliqqa tortiladigan mol-mulk obyektlari bo'yicha yagona raqamli reyestr shakllantirish;
2. Soliq organlari va banklarning axborot tizimlari o'rtasida avtomatik ma'lumot almashinuvini joriy etish;
3. Mol-mulk solig'i bo'yicha riskka asoslangan soliq monitoringini yo'lga qo'yish;
4. Banklarning mol-mulk solig'i yuklamasini mol-mulk solig'i summasi, jami soliqlardagi ulushi va aktivlarga nisbati orqali kompleks baholash;
5. Mol-mulk solig'i bo'yicha banklar kesimidagi agregat statistik ma'lumotlarni muntazam shakllantirish;
6. Banklarning mol-mulk solig'i bo'yicha soliq yuklamasini baholashda filiallar soni, ko'chmas mulk qiymati va bankning biznes modelini hisobga oluvchi differensial analitik yondashuvni joriy etish.

Natijada mol-mulk solig'ini undirish mexanizmi oddiy hisob-kitob va nazoratdan raqamli, riskka asoslangan va bankning real mol-mulk bazasiga moslashtirilgan fiskal boshqaruv tizimiga aylantirilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Albertazzi, U., & Gambacorta, L. (2010). Bank profitability and taxation. *Journal of Banking & Finance*, 34(11), 2801-2810. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2010.06.003>
2. De Mooij, R. A., & Keen, M. (2016). Debt, taxes, and banks. *Journal of Money, Credit and Banking*, 48(1), 5-33. <https://doi.org/10.1111/jmcb.12289>
3. Devereux, M., Johannesen, N., & Vella, J. (2019). Can taxes tame the banks? Evidence from the European bank levies. *The Economic Journal*, 129(624), 3058-3091. <https://doi.org/10.1093/ej/uez028>

4. Huizinga, H., Voget, J., & Wagner, W. (2014). International taxation and cross-border banking. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(2), 94-125. <https://doi.org/10.1257/pol.6.2.94>
5. Keen, M. (2011). The taxation and regulation of banks (IMF Working Paper No. 11/206). *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11206.pdf>
6. Norregaard, J. (2013). Taxing immovable property: Revenue potential and implementation challenges (IMF Working Paper No. 13/129). *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/en/publications/wp/issues/2016/12/31/taxing-immovable-property-revenue-potential-and-implementation-challenges-40594>
7. Okunogbe, O., & Pouliquen, V. (2022). Technology, taxation, and corruption: Evidence from the introduction of electronic tax filing. *American Economic Journal: Economic Policy*, 14(1), 341-372. <https://doi.org/10.1257/pol.20200123>
8. Smith, A. (1776). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*. W. Strahan and T. Cadell.
9. Zee, H. H. (Ed.). (2004). *Taxing the financial sector: Concepts, issues, and practice*. *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/en/publications/books/issues/2016/12/30/taxing-the-financial-sector-concepts-issues-and-practice-17007>
10. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 30-dekabrdagi O‘RQ-599-son Soliq kodeksi . <https://lex.uz/docs/4674902>
11. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2026). Tijorat banklari jamlanma balansi (2026-yil 1-yanvar holatiga). <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/276921/>
12. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2026). Tijorat banklari faoliyatining asosiy ko‘rsatkichlari (2026-yil 1-may holatiga). <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/>
13. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2026). Tijorat banklari faoliyatining asosiy ko‘rsatkichlari (2026-yil 1-iyul holatiga). <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/>
14. Mamedova, G. K. (2024). Analysis of the current state of taxation of commercial banks' profits in Uzbekistan. *World Bulletin of Social Sciences*, 41.
15. Mirramazonova, M. (2024). Improving the mechanism of taxation of commercial banks. *Modern Science and Research*, 3(4), 309-312.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:
Ingliz tili muharriri:
Rus tili muharriri:
Musahhih:
Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Karimova Shirin Zoxid qizi
Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, sentabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi** rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 362/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГОСТ 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**